

Ποια επιστροφή έδειξε ο Άσωτος υιός; (Αγίου Νικοδήμου Αγιορείτου)

[Ορθοδοξία](#) / [Πατερική Θεολογία](#)

[Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης](#)

Σκέψου, αγαπητέ, την επιστροφή του δυστυχισμένου νέου στο πατρικό σπίτι και τα αίτια, που τον παρακίνησαν, τα οποία ήταν τρία· το πρώτο ήταν διότι στοχάστηκε με προσοχή την αθλιότητα της καταστάσεώς του· το δεύτερο διότι σύγκρινε την αθλιότητά του με την ευτυχία εκείνων, που κατοικούσαν στον πατρικό του οίκο και τρίτο, διότι έλαβε μία ζωντανή ελπίδα, ότι θα τον συγχωρήσει ο πατέρας του, όπως τόσες άλλες φορές τον συγχώρησε· και έτσι επιστρέφοντας επέτυχε την ποθούμενη συγχώρηση· «Τον είδε ο πατέρας του και τον σπλαχνίσθηκε, έτρεξε και τον αγκάλιασε σφικτά και τον καταφιλούσε» (Λουκ. 15, 20). Όλα αυτά είναι ανάγκη να τα κάνεις και εσύ, αδελφέ, με πολλή φροντίδα και να έλθεις στον εαυτό σου, όπως λέει ο Προφήτης: «Μετανοήστε οι αποστάτες και επιστρέψτε με όλη σας την καρδιά στον Θεό» (Ησ. 46, 8), συλλογιζόμενος με προσοχή τη μεγάλη δυστυχία, που παθαίνει η ψυχή σου, όταν βρίσκεται μακριά από την χάρη του Θεού. Μη θελήσεις να κάνεις και εσύ σαν εκείνους τους δούλους, οι οποίοι, αφού σκληρύνει το δέρμα τους, δεν αισθάνονται το ραβδί του αφέντη τους· ούτε να φθάσεις

και εσύ να ονομάζεις ειρήνη το αποκορύφωμα όλων των κακών, που δοκιμάζεις, όπως έχει γραφτεί: «Έπειτα, σαν να μην ήταν αρκετό γι' αυτούς να πλανώνται στην περί του αληθινού Θεού γνώση, περιέπεσαν και σε άλλα κακά. Ζώντας εξ αιτίας της αγνοίας τους αυτής σε διαρκή πόλεμο με τον εαυτό τους και με τους άλλους, ονομάζουν ειρήνη τις τόσες και τέτοιες συμφορές τους». [Σοφ. Σολ. 14, 22].

Δεν ξέρεις πόσες ενοχλήσεις δοκιμάζουν οι ταλαίπωροι αμαρτωλοί, που είναι μακριά από τον Θεό; Δε ξέρεις πόσες δυσκολίες έχουν; Πόσες στενοχώριες; Πόση λύπη και πόνο στην καρδιά; Γιατί έχουν στερηθεί τη θεία χάρη; Γιατί δεν κοινωνούν τα άχραντα μυστήρια; Και γιατί δεν απολαμβάνουν αοράτως τις βοήθειες από τον Θεό; Και εσύ γιατί μένεις αναίσθητος σε όλες αυτές τις ζημιές; Δε γνωρίζεις πως μία μόνο ζημιά από αυτές και μάλιστα η στέρηση των μυστηρίων, είναι μία ανυπόφορη ζημιά και ένας αληθινός θάνατος της ψυχής; Γι' αυτό και ο μέγας Βασίλειος στον νέο Κανόνα του «θάνατο» και «μάχαιρα» ονομάζει τη στέρηση της Θείας Κοινωνίας και την καθαίρεση. Είναι φανερό, λοιπόν, ότι δεν ήλθες ακόμα στον εαυτό σου, αλλά βρίσκεσαι ακόμη έξω από τον εαυτό σου· και γι' αυτό και έλεγε: «Πόσοι εργάτες του πατέρα μου έχουν περίσσιο ψωμί και εγώ πεθαίνω από την πείνα;» (Λουκ. 15, 17), όπως βεβαιώνει και ο μέγας της Θεσσαλονίκης Γρηγόριος λέγοντας: «Εκείνος αν και στερήθηκε, αφού απομακρύνθηκε από τον κοινό Πατέρα και τροφέα και Δεσπότη, όταν έπεσε σε λιμό ισχυρό και αισθάνθηκε καλά τη στέρηση, μετανόησε και επέστρεψε και ζήτησε και πάλι έτυχε της θείας και ακήρατης τροφής» (Λόγος εις την αυτήν παραβολή). Εσύ, όμως, αδελφέ, και πεινάς και την πείνα που υποφέρεις δεν αισθάνεσαι· γι' αυτό λοιπόν, πάσχεις και συγχρόνως διπλό το κακό και διπλή η ζημιά· επειδή κινδυνεύεις να πεθάνεις από την πείνα όχι άρτου και νερού, αλλά από πείνα λόγου Θεού, καθώς είναι γραμμένο: «Να, έρχονται ημέρες, λέει ο Κύριος, και θα στείλω μεγάλη ανέχεια στη γη. Οι άνθρωποι θα πεινάνε, αλλά όχι για ψωμί και δε θα διψάνε για νερό, αλλά θα πεινάνε για να ακούσουν λόγο Θεού» (Αμώς 8, 11). Και όμως, ποια επιθυμία δείχνεις στο να πηγαίνεις συχνά να ακούς τα λόγια των

δασκάλων, που σου κηρύττουν τον λόγο τού Θεού, για να χορτάσεις την πείνα σου· επειδή κατά τον Θεολόγο Γρηγόριο: «Άρτος αγγέλων ο λόγος του Θεού, με τον οποίον τρέφονται ψυχές που πεινούν τον Θεό». Εσύ να ακούς τον λόγο του Κυρίου, που σε προστάζει να ερευνάς τις Γραφές, για να βρεις σε αυτές την αιώνια ζωή: «Μελετάτε τις Γραφές, γιατί εσείς πιστεύετε ότι σε αυτές υπάρχει η αιώνια ζωή» (Ιω. 5, 39)· και όμως πότε πιάνεις βιβλίο στα χέρια σου για να διαβάσεις; Πότε μελετάς τον νόμο του Κυρίου, για να οδηγηθείς με αυτόν στην σωτηρία σου, όπως παραγγέλλει ο Παύλος: «Από τη βρεφική σου ηλικία γνωρίζεις τη Γραφή, που μπορεί να σε κάνει σοφό, οδηγώντας σε στη σωτηρία» (Β΄ Τιμ. 3, 15). Εσύ γνωρίζεις ότι άρτος αληθινός και τροφή της ψυχής και του σώματος είναι το ζωοποιό σώμα και το αίμα του Κυρίου, όπως το λέει μόνος Του: «Εγώ είμαι ο άρτος, που χαρίζει ζωή· όποιος φάει από αυτόν τον άρτο θα ζήσει· και ο άρτος, που θα δώσω εγώ, είναι το σώμα μου» (Ιωάν. 6, 51)· και όμως ποια προθυμία ή ποια αγάπη έχεις στο να προετοιμάζεσαι συνεχώς και να μεταλαβαίνεις αυτόν τον Θείο Άρτο (όταν δεν έχεις εμπόδιο) για να χορτάσεις και να ζήσεις αιώνια; Γι' αυτό λοιπόν όπως ένας ασθενής, όταν είναι νηστικός για πολύ καιρό και δεν έχει όρεξη να φάει, δείχνει έτσι σημείο θανάτου, έτσι και εσύ, αδελφέ, με την ανορεξία αυτή, που έχεις στο να τρως τον νοητό και πνευματικό άρτο, τόσο του λόγου του Θεού, όσο και του σώματος του Κυρίου, δείχνεις σημάδι ότι κινδυνεύεις να πεθάνεις ολότελα ψυχικά. Γι' αυτό σύνελθε, αγαπητέ, σύνελθε· πώς και με ποιον τρόπο; Εγώ θα σου πω· εάν αγωνίζεσαι πάντοτε να συγκεντρώνεις όλο τον νου σου μέσα στην καρδιά σου και δεν τον αφήνεις να διασκορπίζεται με τις αισθήσεις σου στα πράγματα του κόσμου, τότε θα συνέλθεις· τότε θα δεις νοερά εκεί μέσα τα πάθη που σε κυριέψαν και σε κυριεύουν, τα οποία προηγουμένως δε γνώριζες καθόλου· τότε θα δεις τους νοητούς εχθρούς, πώς σε πολεμούν ακατάπαυστα· και απλά να πούμε τότε θα γνωρίσεις το κέρδος ή τη ζημιά που έπαθες· Γι' αυτό, λοιπόν, θα παρακαλείς πάντοτε νοερά και μέσα από την καρδιά σου τον Θεό. Για να σε ελεήσει, όπως ελέησε και τον άσωτο λέγοντας: «Κύριε, Ιησού Χριστέ, Υιέ του Θεού, ελέησόν με», επειδή η καρδιά είναι το κέντρο και το ταμείο όλων των παθών και των λογισμών του ανθρώπου, όπως είπε ο Κύριος: «Από την καρδιά βγαίνουν σκέψεις πονηρές, φόννοι, μοιχείες, κλοπές, ψευδομαρτυρίες, βλασφημίες. Αυτά είναι που μολύνουν τον άνθρωπο» (Ματθ. 15, 18). Και ο μέγας Μακάριος λέει: «η καρδιά κυριαρχεί όλου του οργάνου· και όταν η χάρις καταλάβει τα μέρη της καρδιάς, βασιλεύει σε όλους τους λογισμούς και τα μέλη· διότι εκεί είναι ο νους και όλοι οι λογισμοί της ψυχής» (Λόγος ιε΄, σελ. 203). Γι' αυτό είπε και ο μέγας Βασίλειος ότι, όταν ο νους δε σκορπίζεται στα πράγματα του κόσμου, επιστρέφει στον εαυτό του και μέσα από τον εαυτό του ανεβαίνει στην έννοια του Θεού: «Νους που δε διασκορπίζεται στα έξω, ούτε από τα αισθητήρια διαχέεται στον κόσμο, επανέρχεται στον εαυτό του και με τον εαυτό του ανεβαίνει προς την έννοια του

από το κάλλος του Θεού ξεχνά και τον θεολόγο Γρηγόριο).

Αυτή την κίνηση του νου προς τον

εαυτό του την ονομάζει κυκλική και απλανή, το πτηνό του ουρανού, ο Αεροπαγίτης Διονύσιος, λέγοντας: «Της ψυχής κυκλική κίνηση είναι η απ' έξω είσοδος στον εαυτό της και η ενοειδής συνέλιξη των νοερών της δυνάμεων, που της προσφέρει το απλάνευτο σαν μέσα σε έναν κύκλο και την επαναφέρει από τα πολλά που είναι έξω, και πρώτα την συνάγει στον εαυτό της, έπειτα αφού γίνει ενοειδής, την ενώνει με τις ενιαία ενωμένες δυνάμεις κι έτσι τη χειραγωγεί προς το καλό και αγαθό, το επάνω από όλα τα όντα, το ένα και το αυτό, το άναρχο και ατελεύτητο (δηλαδή τον Θεό)» (Κεφ. δ', Περί θείων ονομάτων).

Έλα λοιπόν με αυτόν τον τρόπο στον εαυτό σου, αγαπητέ, διότι με άλλον τρόπο δεν είναι δυνατό να έλθεις στον εαυτό σου· σήκω και πάρε αυτή τη γενναία απόφαση λέγοντας: «Θα σηκωθώ και θα πάω προς τον πατέρα μου» (Λουκ. 15, 18)· σήκω από εκείνη τη λάσπη, που είσαι πεσμένος και πήγαινε τρέχοντας να βρεις τον πατέρα σου, τον γλυκύτερο Ιησού, στου οποίου τα χέρια βρίσκεται όλη η σωτηρία σου, όλη η ειρήνη σου, όλη η αιωνιότητά σου· «Από κανέναν άλλο δεν μπορεί να προέλθει η σωτηρία, ούτε υπάρχει άλλο πρόσωπο κάτω από τον ουρανό, δοσμένο στους ανθρώπους, με το οποίο μπορούμε να σωθούμε» (Πράξ. 4, 12). Τι φοβάσαι; Αν και με δική σου υπαιτιότητα έχασες εκείνο, που είναι γνώρισμα ενός

υιού, αυτό λόγω της υπερβολικής του αγαθότητας δεν έχασε εκείνο, που είναι γνώρισμα ενός πατέρα, όπως λέει ο θεόπνευστος Χρυσόστομος: «Εμείς στερηθήκαμε το γνώρισμα της υιότητας, Εκείνος το της πατρότητας δεν απέβαλε». Και εσύ, που ακολούθησες το παράδειγμα αυτού του ασώτου με το να αμαρτήσεις, ακολούθησε ακόμη και το παράδειγμά του με το να μετανοήσεις και ταπεινώσου μέχρι τη γη μπροστά στο Θεό και ομολόγησε μπροστά σε Αυτόν και στους αγγέλους πως έσφαλλες και πως δεν είσαι άξιος να ονομασθείς υιός Του· «Πατέρα, αμάρτησα στον Θεό και σε σένα· δεν είμαι άξιος να ονομάζομαι υιός σου, κάνε με ως ένα από τους υπηρέτες σου» (Λουκ. 15, 18)· και εκείνη την ελευθερία, για την αγάπη της οποίας παρακινήθηκες να φύγεις από τον οίκο του, αφιέρωσε την στον Κύριο και εμπύχωσε την καρδιά σου με ένα μεγάλο θάρρος, στοχαζόμενος ότι ο ουράνιος Πατέρας σου, βλέποντας σε τόσο πτωχό, τόσο γυμνό, τόσο ταλαιπωρημένο και κακοπαθημένο από τον διάβολο, από τα πάθη και την αμαρτία (επειδή λέει ένας σοφός ότι είναι αναγκαία καταδίκη για τον πονηρό η πονηρία) δε θα σκεφθεί, ότι κατέφαγες την περιουσία του, ούτε θα θυμηθεί εκείνα που έκανες, αλλά μόνο εκείνα που έπαθες, όπως λέει ο κήρυκας της μετάνοιας και παρηγορητής των αμαρτωλών ο θείος Χρυσόστομος· «Γι' αυτό δεν είπε «όσα έκανε», αλλά «όσα έπαθε»· δεν μνημόνευσε ότι κατέφαγε την περιουσία, αλλά ότι έπεσε σε αμέτρητες συμφορές· έτσι ζητεί το πρόβατο με τόση φροντίδα» (Λόγος περί μετάνοιας εξ αγρού επανήκων). Γι' αυτό, λοιπόν, θα κινηθεί από την υπερβολική του ευσπλαχνία και θα έλθει προς συνάντησή σου, θα πέσει πάνω στον τράχηλό σου, θα σε αγκαλιάσει, θα σου δώσει τα φίλημα της ειρήνης και θα λησμονήσει όλες τις αμαρτίες σου· ωστόσο εσύ με έκπληξη για την αμέτρητη ευσπλαχνία Του, απομάκρυνε και μίσησε τις αμαρτίες σου τόσο όσο ποτέ. Να ντραπείς, που άλλοι ελάχιστοι και κατώτεροι από σένα, που φύλαξαν καθαρή ζωή με το να μείνουν στην υποταγή του ουράνιου Πατέρα και δεν αναχώρησαν από την οικία του, βρίσκονται στην τάξη των υιών· άλλοι πάλι, αν και αμάρτησαν, όμως με τους πόνους και τους ιδρώτες της μετάνοιας ανακάλεσαν την χάρη και βρίσκονται στην τάξη των μισθωτών, όπως ερμηνεύει για τους υιούς και τους μισθωτούς ο Θεσσαλονίκης Γρηγόριος· και οι δύο μαζί κοινωνούν τα θεία μυστήρια, έχουν χορτασμένη την καρδιά τους από την χάρη του Θεού και από μία πλουσιοπάροχη ειρήνη της συνειδήσεως· εσύ, όμως, ταλαίπωρε, με το να παρακούσεις τις εντολές του Θεού και να αμαρτήσεις και να μην κάνεις την απαραίτητη μετάνοια, στερήθηκες όλα αυτά και έλαβες Κανόνα να μην κοινωνείς τα θεία μυστήρια: «Πόσοι εργάτες του Πατέρα μου έχουν περίσσευμα άρτων και εγώ πεθαίνω από την πείνα;». Πάρε την απόφαση να δείξεις από τώρα και στο εξής μία παντοτινή με συντριβή μετάνοια και ζήτησε από τον Κύριο χάρη, για να σε δυναμώσει να μην απομακρυνθείς πλέον ποτέ από την υποταγή των εντολών του· ο οποίος σαν ένας φιλόστοργος πατέρας σε προσκαλεί ως παιδί του, για να σε ορίζει μόνος αυτός και

παραπονετικά σου φωνάζει με τον Προφήτη: «Γυρίστε πίσω, παραστρατημένα παιδιά, γιατί σε μένα ανήκετε» (Ιερεμ. 3, 14).

(Πηγή: Αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου, “Πνευματικά Γυμνάσματα”, μελέτη ΙΕ΄, αποσπάσματα, 4η έκδοσις, Νέα σκήτη Αγίου Όρους)

<https://bit.ly/2O2G1n1>